

Fimmtudaginn 24. október 1996.

Nr. 333/1995.

**Íslandsbanki hf.**

(Jón G. Briem hrl.)

gegn

**dánarbúi Garðars Þorsteinssonar**

(Ragnar Aðalsteinsson hrl.)

Bankar. Ábyrgð. Fjárfkrafa. Sératkvæði.

### **Dómur Hæstaréttar.**

Mál þetta dæma hæstaréttardómamarnir Haraldur Henrysson, Guðrún Erlendsdóttir, Hjörtur Torfason, Hrafn Bragason og Pétur Kr. Hafstein.

Áfrýjandi skaut máli þessu til Hæstaréttar með stefnu 4. október 1995. Hann krefst sýknu af öllum kröfum stefnda og málskostnaðar úr hans hendi í héraði og fyrir Hæstarétti.

Stefndi krefst staðfestingar hins áfrýjaða dóms og málskostnaðar fyrir Hæstarétti.

Með dómi Héraðsdóms Reykjavíkur 14. júní 1994 var Stefán Hjaltested meðal annars dæmdur fyrir að hafa dregið sér fé úr svonefndum Hexasjóði. Garðar Þorsteinsson var einn félaga í sjóðnum. Stefán hafði að ósk hans og fjögurra annarra Oddfellow-félaga tekið að sér að ávaxta þennan sjóð. Eftir Garðari er haft í lögregluskýrslu, að starf Stefáns hafi átt að vera í því fölgandi að kaupa bankavíxla fyrir það fé, sem kom inn, þegar greiðslur af skuldabréfum voru inntar af hendi, og ávaxta sjóðinn með því móti. Sjóðurinn hafði reikning nr. 45900 í Íslandsbanka hf. í Lækjargötu, en var síðar fluttur í útibú bankans við Gullinbrú, en þar var Stefán þjónustustjóri. Þegar slíta átti sjóðnum um áramótin 1992-1993 og skipta milli sjóðfélaga eignum hans, sem þá námu um 11 milljónum króna samkvæmt yfirliti Stefáns, var hann ófær um að standa skil á hluta af þessu fé. Hann gaf þá út viðurkenningu í nafni bankans til Garðars Þorsteinssonar um móttöku 2.750.000 króna til tveggja mánaða. Áttu peningarnir að bera 15% ársvexti, en engir reikningar hjá bankanum munu hafa borið svo háa vexti á þessum tíma. Stefndi reisir kröfur sínar í máli þessu á þessari yfirlýsingu.

Í dómi héraðsdóms í málinu á hendur Stefáni var talið sannað, að

hann hefði árin 1990 og 1991 dregið sér fé úr Hexasjóði og notað það heimildarlaust í eigin þágu. Hann hafi því ekki getað staðið skil á 4.125.000 krónum. Stefán var félagi í Oddfellow-reglunni og tók við ávöxtun Hexasjóðs af einum félagi í sjóðnum. Stefán heldur því fram, að hann hafi tekið við ávöxtun sjóðsins persónulega, en ekki fyrir hönd bankans. Meðal gagna málsins eru yfirlit hans vegna Hexasjóðs 1990 og 1992, sem ekki eru gefin á eyðublöð bankans, en voru afhent einum sjóðfélaganna. Yfirlýsingin, sem stefndi reisir rétt sinn á, er hvorki venjulegur innlagningarseðill né reikningsyfirlit bankastofnunar, en það eru þau form, sem þær stofnanir nota almennt sem viðurkenningu fyrir viðtöku fjár og inneign manna á reikningum. Verður, eins og hér hagar til, við það að miða, að Stefán hafi verið í persónulegu trúnaðarsambandi við félagi í Hexasjóði og Garðar, sem var vanur viðskiptum, hafi mátt gera sér grein fyrir því, að þessi yfirlýsing gæti ekki í raun bundið bankann. Ber því að sýkna áfrýjanda af öllum kröfum stefnda.

Rétt þykir, að hvor aðila beri sinn kostnað af málinu.

#### D ó m s o r ð:

Áfrýjandi, Íslandsbanki hf., skal sýkn af kröfum stefnda, dánarbús Garðars Þorsteinssonar, í máli þessu.

Málkostnaður í héraði og fyrir Hæstarétti fellur niður.

#### S é r a t k v æ ð i Guðrúnar Erlendsdóttur

Eins og lýst er í atkvæði meiri hluta dómenda, var Garðar heitinn Þorsteinsson einn fimm eigenda svokallaðs Hexasjóðs, sem stofnaður var í kringum 1960 og hafði bankareikning hjá áfrýjanda. Starfsmaður áfrýjanda, Stefán Hjaltested, sá um ávöxtun sjóðsins frá árinu 1990. Á árunum 1990 og 1991 dró þessi starfsmaður sér fé úr sjóðnum og notaði heimildarlaust í eigin þágu, og var hann dæmdur fyrir fjárdrátt með dómi Héraðsdóms Reykjavíkur 14. júní 1994. Þegar sjóðnum var slitið um áramót 1992/1993, var hlutdeild Garðars heitins í sjóðnum samkvæmt yfirliti Stefáns 2.750.000 krónur. Við meðferð fjárdráttarmálsins hjá Rannsóknarlögreglu ríkisins er haft eftir Garðari heitnum, að Stefán hefði boðist til að ávaxta fjár-

hæðina áfram og hann samþykkt það, þar sem hann hefði ekki þurft að nota féð sérstaklega á þessum tíma. Kvaðst Garðar hafa litið þannig á málið, að fjárhæðin væri geymd inni á einhverri ávöxtunarleidd, sem áfrýjandi hefði fyrir viðskiptavini sína, enda hefði hann ætíð talað við Stefán sem starfsmann áfrýjanda. Hinn 22. janúar 1993 gaf síðan fyrrnefndur starfsmaður áfrýjanda yfirlýsingu þá, sem lýst er í hinum áfrýjaða dómi og var skráð á bréfsefni bankans og með stimpli hans. Líta verður svo á, að efni yfirlýsingar þessarar hafi verið innan þess umboðs, sem starfinu fylgdi, sbr. 2. mgr. 10. gr. laga nr. 7/1936 um samningsgerð, umboð og ógilda löggerninga. Ekki er fram komið annað en Garðar heitinn hafi verið í góðri trú um, að hann ætti framangreinda fjárhæð inni í bankanum og að starfsmaðurinn hefði gefið yfirlýsinguna í nafni bankans. Samkvæmt þessu tel ég, að staðfesta beri hinn áfrýjaða dóm og dæma áfrýjanda til að greiða stefnda málskostnað fyrir Hæstarétti.

### **Dómur Héraðsdóms Reykjavíkur 12. júlí 1995.**

Mál þetta, sem dómtekið var 27. júní 1995, höfðaði Garðar Þorsteinsson, kt. 120210-2389, Laugarásvegi 53, Reykjavík, gegn Íslandsbanka hf., Kringlunni 7, Reykjavík, með stefnu, birtri 29. mars 1994.

Stefnandi andaðist 22. september 1994, og tók dánarbúið við málsókninni.

Dómkröfur stefnanda eru þær, að stefndi verði dæmdur til að greiða sér 2.818.750 kr. ásamt dráttarvöxtum skv. III. kafla vaxtalaga frá 22. mars 1993 til greiðsludags og málskostnað allan að mati dómsins, þar á meðal hæfilegt endurgjald vegna starfa lögmanns að teknu tilliti til vinnu lögmannsins, vandasemi verksins, hagsmuna í húfi og annarra viðeigandi sjónarmiða.

Endanlegar dómkröfur stefnda eru þær, að hann verði sýknaður af stefnukröfum, og til vara er krafist verulegrar lækkunar á þeim. Stefndi krefst þess og, að stefnandi verði dæmdur til að greiða sér málskostnað að skaðlausu að mati dómsins auk virðisaukaskatts, en stefndi er ekki virðisaukaskattsskyldur.

### **I.**

Málavöxtum er í stórum dráttum lýst svo af hálfu stefnanda, að 22. janúar 1993 hafi Garðar Þorsteinsson falið útibúi stefnda að Gullinbrú til varðveislu og ávöxtunar 2.750.000 kr. Þjónustustjóri stefnda, Stefán Hjaltsted, hafi veitt fénu viðtöku og lýst jafnframt yfir, að féð myndi bera 15% árs-

vexti, samtals 68.750 kr. á tveggja mánaða tímabili frá 22. janúar til 22. mars 1993.

Pegar Garðar hafi ætlað að hefja inneignina ásamt vöxtum, hafi hún ekki fengist greidd, og hafi stefndi hafnað greiðsluskyldu með bréfi til Garðars, dags. 8. desember 1993. Í ljós hafi komið, að þjónustustjórinn hafi að álitni stefnda brugðist vinnuveitanda sínum, fjárreiður framangreinds útibús hefðu ekki verið sem skyldi og opinber lögreglurannsókn hafist af því til-efni.

Af hálfu stefnanda hefur verið lögð fram eftirfarandi yfirlýsing, sem er handrituð á bréfsefni stefnda:

„Rvík, 22/1 '93.

Hefi í dag móttengið til varðveislu 2.750.000 kr. til 2ja mán. með 15% vöxtum = 68.750, samtals 2.818.750 kr.

Mótt.

Íslandsbanki,

Gullinbrú 0528,

Stefán Hjaltested.“

Orðin „Íslandsbanki, Gullinbrú 0528“ eru stimpluð á blaðið fyrir neðan merki bankans, sem er greinilega hluti af stimplinum.

Í munnlegum málflutningi lýsti lögmaður stefnanda enn fremur aðdraganda útgáfu þessarar skuldaviðurkenningar á þann veg, að Garðar og fjórir kunningjar hans hefðu sparað fé saman um hrið og ávaxtað í sameiningu sjóð, svokallaðan Hexasjóð, sem hefði verið geymdur á bankareikningi nr. 45900 hjá stefnda. Reikningurinn hefði verið á nafnnúmeri eins þeirra, Gunnlaugs Pálma Steindórssonar, en einn félagi til viðbótar haft heimild til úttektar af reikningnum. Aðrir hefðu ekki haft skriflegar heimildir til að taka út af reikningnum. Starfsmaður stefnda, Stefán Hjaltested, hefði séð um að ávaxta þessa peninga. Sjóðnum hefði verið slitið árið 1992 og hlutdeild Garðars þá numið 2.750.000 kr. Þar sem Garðar hafi ekki þurft á peningunum að halda, hafi hann í samráði við þjónustustjóra stefnda, Stefán Hjaltested, ákveðið að geyma þá áfram og ávaxta hjá stefnda.

Stefndi mótmælir því, að Garðar Þorsteinsson hafi falið útibúi stefnda að Gullinbrú 2.750.000 kr. til varðveislu og ávöxtunar.

Ágreiningur aðila snýst um það, hvort Stefán Hjaltested, fyrrverandi þjónustustjóri stefnda, hafi með framangreindri yfirlýsingu frá 22. janúar 1993 veitt viðtöku 2.750.000 kr. fyrir hönd bankans og jafnframt skuldbundið hann til að endurgreiða Garðari fjárhæðina auk 15% vaxta í tvo mánuði.

Stefán Hjaltested, fyrrverandi þjónustustjóri stefnda, gaf skýrslu fyrir dóminum.

## II.

Kröfur stefnanda eru reistar á því, að Garðar hafi falið stefnda, sem sé viðskiptabanki, framangreinda fjárhæð til ávöxtunar. Afhending fjárens hafi í hæsta máta verið eðlileg, þar sem það sé hlutverk viðskiptabanka að ávaxta fé viðskiptamanna sinna. Stefndi hafi leitað eftir viðskiptunum og boðist til þess að greiða 15% ársvexti. Auk þess hafi Garðar séð margvíslegar auglýsingar frá stefnda, þar sem hann óski eftir því að ávaxta fé almennings í landinu á sem hagstæðastan hátt, og telji hann sig til þess sérstaklega hæfan. Með hliðsjón af þessu hafi Garðar mátt treysta því, að stefndi ávaxtaði féð í samræmi við loforð sín og skilaði síðan fénu að ávöxtunartíma loknum að viðbættum vöxtunum. Bæði sé bankanum lögskilylt að skila fénu, þegar svo stendur á, og að auki hafi hann samið þar um á bindandi hátt.

Stefnandi vísar til reglna samningaréttarins, eins og þær komi fram meðal annars í lögum nr. 7/1936 um samningsgerð, umboð og ógilda löggæringa. Enn fremur vísar hann til almennra reglna kröfuréttarins og laga nr. 86/1985 um viðskiptabanka, einkum 26. gr., þar sem því sé lýst, að starfsemi viðskiptabanka sé fólgin í geymslu og ávöxtun fjár.

Hvað fjárhæðir snerti, hafi stefnda verið fengnar til ávöxtunar 2.750.000 kr. 22. janúar 1993 og stefndi lofað Garðari í vexti fyrir tvo mánuði 68.750 krónum, og því nemi höfuðstóll kröfunnar 2.818.750 krónum. Hinn 22. mars 1993 hafi krafa stefnanda gjaldfallið, og sé krafist dráttarvaxta frá þeim degi.

Krafan um málskostnað styðst við 1. mgr. 130. gr. laga nr. 91/1991 um meðferð einkamála, sbr. 3. mgr. 129. gr. sömu laga, svo og til 2. mgr. 2. gr. laga nr. 61/1942 um málflytjendur.

Í ljósi reikningsyfirlita, sem lögð voru fram við munnlegan málflutning, hélt lögmaður stefnanda því fram meðal annars, að ekki skipti höfuðmáli, hvort fjárhæðin hefði verið afhent starfsmanni bankans eða átt hafi að færa hana af reikningi, sem verið var að loka, yfir á nýjan reikning. Samkvæmt 4. mgr. 116. gr. laga nr. 90/1991 um meðferð einkamála sanni dómur Héraðsdóms Reykjavíkur frá 14. júní 1994 í málinu: Ákærvaldið gegn Stefáni Hjaltested, að peningarnir hafi verið á reikningi Hexasjóðs og Stefán dregið sér þá. Ekki hafi verið um einkaviðskipti milli Garðars og Stefáns að ræða. Því var enn fremur mótmælt sem röngu, að ekki væri hægt að leggja fé inn hjá stefnda nema með því móti einu að afhenda gjaldkera stefnda fé til viðtöku. Í stöðu þjónustufulltrúa felist einmitt heimild til að taka á móti fjármunum viðskiptavina og annast fjármál þeirra. Dómar Hæstaréttar frá árinu 1993 í dómasafni á bls. 2328 og frá 26. janúar, 16. febrúar og 22. júní

árið 1995 sýni, að gera beri mjög ríkar kröfur til bankastofnana um vandvirkni og aðgæslu.

Vegna mótmæla lögmanns stefnda í munnlegum málflutningi gegn nýjum málsástæðum sem of seint fram komnum áréttaði lögmaður stefnanda þá skoðun sína, að hann hefði í ræðu sinni ekki stuðst við nýjar málsástæður. Í stefnu væri augljóslega vísað til þess, að Stefán Hjaltested hefði unnið fyrir stefnda og hann bæri ábyrgð á verkum hans.

### III.

Stefndi skírskotar aðallega til þess, að ósannað sé, að hann hafi við umræddri fjárhæð tekið frá stefnanda til varðveislu eða ávöxtunar. Form yfirlýsingarinnar sé ekki með því móti, er hann noti sem kvittun fyrir innlagt fé, og hún ekki gefin út til Garðars. Stefndi mótmæli því, að Garðar sé rétt-hafi samkvæmt yfirlýsingunni, og sé henni mótmælt sem rangri og óstaðfestri.

Komist dómurinn að þeirri niðurstöðu, að Garðar hafi afhent Stefáni Hjaltested umrædda fjárhæð, sé litið svo á, að þar hafi verið um persónulega afhendingu að ræða, en fjárhæðin hafi ekki verið afhent stefnda sem slíkum. Rökin fyrir því séu þau, að þessi viðtaka fjárins hafi verið í andstöðu við skipulag og vinnureglur stefnda. Stefndi geri ráð fyrir, að Garðari hafi verið þetta fullkunnugt eða mátt vera það kunnugt. Þeim, sem feli stefnda fé til varðveislu, beri að afhenda það gjaldkera með innleggsseðli og tilkynna, inn á hvaða reikning skuli leggja fjárhæðina. Stefndi taki ekki við fé til ávöxtunar á annan hátt en þennan. Viðskiptavinirnir geti síðan tekið út af eigin reikningum með því að útfylla úttektarseðil, þar sem getið sé um, af hvaða reikningi viðskiptamaðurinn vilji fá greitt, og framvísað honum við gjaldkera, sem greiði féð út. Stefndi miði við, að þessi viðskipta-eða afgreiðslumáti sé á almannavitorði. Enn fremur búist hann við, að Garðari hafi verið þetta kunnugt sem viðskiptavini stefnda, og því til stuðnings hefur stefndi lagt fram afrit þriggja innleggsseðla stefnda, þar sem greindar eru innborganir á reikning Garðars.

Stefndi kveður Stefán Hjaltested hvorki hafa haft stöðuumboð né sérstakt umboð frá stefnda til að taka við fé fyrir sína hönd né gefa yfirlýsingu um vaxtakjör, eins og fram komi á yfirlýsingunni frá 22. janúar 1993. Bankaráði hafi borið samkvæmt 21. gr. þágildandi viðskiptabankalaga nr. 86/1985 að ákveða vexti stefnda og hafi gert það. Yfirlýsing Stefáns hafi ekki verið í samræmi við ákvörðun bankaráðs. Garðari hafi verið þetta ljóst eða mátt vera það ljóst. Vaxtaákvæðanir stefnda séu birtar í útibúum hans, og svo hafi verið í því útibúi, sem Garðar hafi talið sig hafa átt viðskipti við.

Enn fremur birti Seðlabanki Íslands í Lögbirtingablaðinu meðaltal vaxta viðskiptabanka landsins.

Til stuðnings varakröfu um verulega lækkun stefnukröfu, sem gerð var við munnlegan málflutning, benti lögmaður stefnda á, að reikningur nr. 45900 hefði á þeim tíma, sem yfirlýsingin var gefin, borið 1% vexti. Útreikningur Stefáns á eign Garðars í Hexasjóði hafi augljóslega verið rangur, eins og fram komi á yfirliti yfir reikninga sjóðsins, er lagðir voru fram við málflutning. Ekki verði heldur ráðið af gögnum málsins, hversu mikill hluti hans hafi verið.

Loks var því mótmælt af hálfu lögmanns stefnda við munnlegan málflutning, að ný sjónarmið í munnlegum málflutningi stefnanda um vinnuveitendaábyrgð á skaðaverkum starfsmanns og hlutlæga ábyrgð kæmust að. Í stefnu væri ekki vitnað til reglna um slíka ábyrgð, en slík mál væru skaðabótamál. Því til stuðnings vísaði hann til 111. gr. laga nr. 90/1991 og 80. gr. sömu laga. Í stefnu væri eingöngu farið eftir samningalögum, almennum reglum kröfuréttar og bankalögum. Ekki hafi verið um að ræða vanrækta eftirlitsskyldu stefnda.

#### IV.

##### *Forsendur og niðurstaða.*

Ágreiningslaust er, að Stefán Hjaltested gaf út þá yfirlýsingu, sem stefnandi reisir kröfur sínar á, og að hann hafi á þeim tíma starfað sem þjónustustjóri í útibúi stefnda á grundvelli ráðningarsamnings við hann. Aðila greinir á hinn bóginn á um það, hvort í starfi hans hafi falist umboð til að veita viðtöku fjármunum viðskiptavina til ávöxtunar jafnframt því að gefa út yfirlýsingu um vaxtakjör með þeim hætti, sem Stefán gerði, og enn fremur, hvort stefndi hafi í raun fengið afhentar 2.750.000 kr. úr eigu Garðars. Þá er því haldið fram af hálfu stefnda, komist dómurinn að þeirri niðurstöðu, að Garðar hafi afhent þjónustustjóra stefnda fyrrnefnda fjárhæð, að um einka- viðskipti milli þeirra hafi verið að ræða, ótengd bankanum.

Stefán Hjaltested staðfesti fyrir dóminum, að hann hefði gefið út umrædda yfirlýsingu í útibúi stefnda að Gullinbrú að Garðari viðstöddum. Hann bar, að Garðar hefði ekki afhent sér peninga, heldur hefði verið um að ræða peninga, sem hann hefði verið með frá Garðari. Hann hefði frá árinu 1990 eða 1991 annast ávöxtun svokallaðs Hexasjóðs. Stefán viðurkenndi, að vegna þess að hann hefði dregið sér fé af Hexareikningnum, hefði hann ekki getað greitt Garðari 2.750.000 kr., en þá fjárhæð hefði hann átt að afhenda Garðari, hefði allt verið með felldu. Stefán lýsti yfir því fyrir dóminum, að með framangreindri skuldaviðurkenningu hefði hann talið sig

vera að gefa út persónulega yfirlýsingu, en á hinn bóginn viðurkenndi hann með hliðsjón af bréfhaus og stimpli stefnda á skjalinu, að Garðar hefði mátt halda, að hann ætti fjárhæðina inni hjá stefnda.

Stefndi hefur lagt fram ljósrit handskrifaðs yfirlits, sem ber yfirskriftina Hexa 1992. Þar er eign 31. desember greind 11.009.329 kr., og að viðbætti nánar tilgreindri skuldabréfaeign er eign sögð vera 11.197.569 kr.

Stefán bar, að hann hefði sent þetta yfirlit einum sjóðfélag, Gunnlaugi Steindórssyni, og enn fremur, að færslurnar hefðu verið nær því að vera tilbúningur en raunveruleiki.

Stefndi hefur lagt fram ljósrit úttektarseðla vegna reiknings nr. 514 05 45900 (Hexa) og innleggssæðla fyrir sömu fjárhæðum á ýmsa reikninga, meðal annars reikning Stefáns.

Stefán viðurkenndi, að hann hefði afhent gjaldkera í útibúi stefnda þessa sæðla og færslurnar verið gerðar af starfsmönnum bankans að sinni beiðni.

Við munnlegan málflutning lagði stefndi fram yfirlit yfir Hexasjóð frá 31. desember 1989 til 15. júní 1993, sem hann sagði vera unnið upp úr gögnum, er hann geti ekki lagt fram. Í lok nóvember 1990 er Stefán Hjaltested sagður taka við sjóðnum. Samkvæmt yfirliti þessu nam inneign Hexasjóðs á reikningi nr. 528-15-45900 31. desember 1992 119.441 krónu.

Stefán viðurkenndi, að hann hefði millifært af reikningi Hexasjóðs án þess að upplýsa eigendur hans sérstaklega um það, og játaði jafnframt því, að þeir hefðu mátt standa í þeirri trú, að fjármunir þeirra væru tiltækir hjá stefnda. Hann hefur einnig upplýst, að upphæð þess hluta, sem Garðar hafi átt að fá við uppgjör sjóðsins, hafi verið „afrúnnuð“ tala og hluti hennar verið á forvöxtum víxla, sem hafi aldrei verið keyptir.

Með dómi Héraðsdóms Reykjavíkur, sem kveðinn var upp 14. júní 1994, í málinu Ákærvaldið gegn Stefáni Hjaltested, var Stefán meðal annars dæmdur fyrir að hafa dregið sér fé úr Hexasjóði. Þeirri niðurstöðu til grundvallar er það lagt, að Stefán hafi séð um að ávaxta svokallaðan Hexasjóð á bankareikningi nr. 528-05-45900 fyrir fimm Oddfellow-félaga. Þegar slíta hafi átt sjóðnum um áramót 1992-1993 og skipta eigum hans, sem samkvæmt yfirliti Stefáns hafi numið rúmum 11 milljónum króna, hafi Stefán verið ófær um að standa skil á 4.125.000 kr. Stefán hafi gefið út skuldaviðurkenningu til Garðars Þorsteinssonar fyrir hlutdeild hans í sjóðnum, að fjárhæð 2.750.000 kr. Í niðurstöðu héraðsdóms segir enn fremur: „Fram kemur í gögnum málsins, að ákærði hafi dregið sér fé úr sjóði þessum á árunum 1990 og 1991 og notað heimildarlaust í eigin þágu, sem leiddi til þess, að um áramót 1992-1993 gat hann ekki staðið skil á samtals 4.125.000 krónum til fyrrnefndra félaga í sjóðnum. Með gögnum úr bókhaldi Íslandsbanka

hf., framburði ákærða sjálfs, Gunnlaugs Steindórssonar og Garðars Þorsteinssonar er sannað, að ákærði var ekki fær um að standa skil á 4.125.000 krónum, og gerðist ákærði með því brotlegur við ákvæði 247. gr. almennra hegningarlaga . . .“

Samkvæmt 4. mgr. 116. gr. laga nr. 90/1991 um meðferð einkamála hefur þessi dómur Héraðsdóms Reykjavíkur fullt sönnunargildi um það, að þjónustustjóri stefnda, Stefán, dró sér fé úr Hexasjóði. Eins og í fyrrnefndum dómi verður að leggja hér til grundvallar, að hluti Garðars í sjóðnum hafi numið 2.750.000 kr. og að sú fjárhæð hafi verið í vörslum stefnda, og eru þá ekki heldur efni til að fallast á varakröfu stefnda um lækkun þeirrar fjárhæðar.

Í starfslýsingu, sem lögð var fram af hálfu stefnda, kemur fram, að þjónustustjórinn, Stefán, stjórnir þjónustu og rekstri útibúsins gagnvart einstaklingum og fyrirtækjum í anda gæðastefnu stefnda og sé jafnframt staðgengill útibússtjóra. Samkvæmt sömu lýsingu heyrðu enn fremur undir hann markaðs- og þjónustumál, og hafði hann meðal annars yfirumsjón með samskiptum og þjónustu bankans við viðskiptavinum í sínu útibúi. Stefán hefur staðfest, að á meðan hann gegndi starfi sínu sem þjónustustjóri hjá stefnda, hafi hann getað fært á milli reikninga, bæði milli reikninga sama viðskiptamanns og einnig af reikningi eins viðskiptavinar til annars. Starfsmenn hafi farið eftir fyrirmælum frá sér í þeim efnum og látið kvittun sína nægja.

Með hliðsjón af þessum framburði og fyrrgreindri starfslýsingu verður að telja, að yfirlýsing Stefáns frá 22. janúar 1993, bæði um staðfestingu á viðtöku fjárins og vaxtakjör, hafi verið innan marka þess umboðs, sem hann hafði í krafti þeirrar stöðu, sem hann gegndi fyrir stefnda, og þar með í umboði hans, sbr. 2. mgr. 10. gr. laga nr. 7/1936. Þótt hvorki verði séð, að Garðar hafi afhent þjónustustjóra stefnda 2.750.000 kr., þegar hann staðfesti skriflega viðtöku þeirrar fjárhæðar, né að sú fjárhæð hafi í raun verið til hjá stefnda, á reikningum Garðars eða Hexasjóðs, benda gögn málsins og framburður Stefáns ekki til annars en Garðar hafi mátt standa í þeirri trú, að hann ætti umrædda fjárhæð á reikningi hjá stefnda, og því skiptir ekki máli, hvort raunveruleg afhending fjármunanna úr hendi Garðars til Stefáns hafi farið fram, þegar yfirlýsingin var gefin. Stefnda hefur ekki tekist að færa sönnur fyrir því, að um persónuleg viðskipti Garðars og þjónustustjórans Stefáns hafi verið að ræða. Verður því að telja, að Garðar hafi mátt ætla, að hann ætti þessi fjármuni í vörslum bankans, og mátt treysta því, að skrifleg staðfesting á viðtöku fjárins til ávöxtunar, undirrituð af þjónustustjóra stefnda í nafni stefnda og á bréfsefni hans, væri gerð í umboði stefnda og þar með skuldbindandi fyrir hann. Breytir þar engu um,

þótt nafn Garðars hafi ekki verið ritað á skjalið, enda er það óumdeilt, að yfirlýsingunni var beint að honum.

Stefndi hefur lagt fram yfirlit yfir þá vexti, sem í gildi voru hjá honum frá 21. janúar 1993, en þau sýna, að samkvæmt þeim voru ekki auglýstir vextir jafnháir þeim og getið er um á framangreindri yfirlýsingu frá 22. janúar 1993. Þótt þessar vaxtaákvarðanir stefnda hafi verið birtar opinberlega og jafnvel legið frammi í útibúum stefnda, verður ekki gerð sú krafa til almennra viðskiptavina banka, að þeir kanni sérstaklega, hvort þau vaxtakjör, sem starfsmenn banka semja um við þá, séu í samræmi við ákvarðanir bankaráðs. Í ljósi þess, að Garðar samdi við þjónustustjóra stefnda, er því meiri ástæða til að ætla, að hann hafi mátt treysta því, að gerðir þjónustustjórans væru innan marka þeirra heimilda, sem hann hafði á grundvelli stöðu sinnar hjá stefnda.

Með gagnályktun frá 1. mgr. 11. gr. laga um samningsgerð, umboð og ógilda löggerninga verður því að fallast á, að í samræmi við yfirlýsinguna frá 22. janúar 1993 beri stefnda að greiða stefnanda 2.818.750 kr.

Stefnandi krefst þess, að stefnufjárhæðin beri dráttarvexti frá 22. mars 1993, en því hefur stefndi mótmælt. Ekki verður ráðið af yfirlýsingunni frá 22. janúar 1993, að samið hafi verið sérstaklega um, að stefndi greiddi framangreinda fjárhæð 22. mars 1993, og að þann dag hafi krafan gjaldfallið. Í samræmi við 3. mgr. 9. gr. vaxtalaga nr. 25/1987 er því fyrst heimilt að reikna dráttarvexti frá þeim tíma, er mánuður var liðinn, frá því að stefnandi krafði stefnda sannanlega um greiðslu fjárhæðarinnar. Stefnandi hefur lagt fram afrit bréfs til stefnda, sem er dagsett 4. október 1993. Þar óskar hann þess, að stefndi gangi frá uppgjöri á kröfu hans á hendur stefnda eins fljótt og auðið er. Stefnandi hefur ekki mótmælt því, að honum hafi borist þetta bréf, og er því rétt að miða upphafstíma dráttarvaxta við 5. nóvember 1993.

Eftir niðurstöðunni í máli þessu skal stefndi greiða stefnanda málskostnað, sem þykir hæfilega ákveðinn 380.000 kr.

Dóminn kvað upp Friðgeir Björnsson dómstjóri.

#### D ó m s o r ð :

Stefndi, Íslandsbanki hf., greiði stefnanda, dánarbúi Garðars Þorsteinssonar, 2.818.750 kr. með dráttarvöxtum samkvæmt III. kafla vaxtalaga frá 5. nóvember 1993 til greiðsludags og 380.000 kr. í málskostnað.